

dievalista Elvis Mallorquí (CES) sobre l'aigua i els camins de la Selva, del lingüista Jordi Dorca sobre lèxic i fraseologia de les Guillerries i de la professora Montserrat Adam (UB) sobre el català septentrional de transició donaren cos a la sessió de la tarda, que acabava amb un concert per al qual hom es traslladà a la Biblioteca Joan Vinyoli. El Brossa Quartet de Corda hi oferí el seu espectacle *Sons d'Espriu*, homenatge al poeta nascut el 1913 a Santa Coloma, que fou seguit pels assistents a les jornades i per un nodrit públic local.

L'endemà al matí, dissabte 26, novament a la Biblioteca Joan Vinyoli, tingué lloc la segona i darrera sessió, presidida pel Dr. Carles Miralles, que es dedicà a temes de literatura i cultura. S'inicià igualment com el dia abans amb el record d'un personatge local de projecció més àmplia, el prevere Ricard M. Aragó Turon (1883-1963), conegut pel pseudònim *Ivon l'Escop*, fundador del moviment *Lliga del Bon Mot*, que promogué un gran nombre d'activitats i publicacions a favor de la llengua i contra el mal parlar, el qual també impulsà la creació d'un cèlebre *Parc del Bon Mot* a la ciutat amb el suport de la Caixa de Pensions (en l'espai ara ocupat en gran part per la biblioteca i espais adjacents on ens trobàvem). El seu nebot, l'escriptor i advocat gironí Narcís-Jordi Aragó, en glossà la figura i la trajectòria. A continuació els professors de la UdG Joan Ferrer i Francesc Feliu exposaren el seu treball sobre les singularitats de la llengua emprada en les seves traduccions bíbliques per Mn. Frederic Clascar, també fill de Santa Coloma, d'on sortí, però, de ben jovenet, com el poeta Espriu. El professor de la UOC i membre del CES Narcís Figueras oferí sintèticament les dades recollides a l'entorn dels nombrosos jocs florals celebrats a la comarca entre 1895 i 1934 i es plantejà el paper politicocultural jugat per aquests en cada context. Finalment, Pep Solà, professor de secundària i autor de la biografia del poeta Vinyoli, analitzà mostres eloqüents del vincle estret entre el paisatge colomenc i l'obra poètica del barceloní; els estius de la infantesa i adolescència passats a la ciutat i als boscos circumdants deixaren una empremta indeleble en la memòria de Vinyoli, que aflora ací i allà en l'obra de l'anomenat «poeta de la Selva». Acabà la sessió amb la intervenció de la Dra. Margarida Casacuberta, directora de la Càtedra Vinyoli de la UdG, establerta a Santa Coloma per acord amb l'Ajuntament, que oferí les línies generals del projecte i de les activitats en curs (catalogació i digitalització del fons personal, ambientació i continguts de l'Espai Vinyoli) i de les previstes (jornades *Novembre. Vent d'Aram* de transició entre l'Any Espriu i el ja confirmat Any Vinyoli).

Finalment, els participants es desplaçaren al Parc de Sant Salvador per seguir la *Ruta literària Joan Vinyoli*, guiada pel mateix biògraf, el colomenc Pep Solà, i amb lectura de poemes a càrrec de Núria Candela. Un cop finalitzat el dinar de cloenda que se celebrà a continuació, els membres de la Secció Filològica emprengueren el viatge de retorn. Les valoracions de tothom foren molt positives, tant per la gentilesa de l'acolliment com per la bona marxa de tots els actes i per l'interès dels continguts seleccionats i presentats, que apareixeran publicats en la col·lecció que edita la Secció i que inclou els resultats de les seves jornades anuals.

Narcís FIGUERAS CAPDEVILA
Centre d'Estudis Selvatans
Universitat Oberta de Catalunya

El Dr. Joseph Gulsoy, nou fill adoptiu d'Énguera (13-16 de novembre de 2013). — A mitjan mes de novembre de 2013, se celebraren al País Valencià, organitzades per la Universitat de València i el Centre d'Estudis del Caroig, de la Canal de Navarrés, les «II Jornades sobre els altres parlars valencians de base castellanoaragonesa», l'objectiu de les quals, segons el programa, era dignificar aquells parlars, pel fet que es troben en vies de perdre els elements genuïns, potenciar el seu estudi i intentar esbrinar certs dubtes, com, per exemple, els que envolten l'origen dels qui són propis d'Énguera i de la Canal de Navarrés.

Els actes varen tenir dues seus. La inauguració es féu el dia 13 a la Facultat de Filologia de la Universitat de València, amb una ponència del Dr. José Enrique Gargallo, «De Rossell a Guardamar, de Vallanca a Castelló. Valencianitats diverses i diversitat romànica», però tota la resta tingué com a marc, durant dos dies, la sala de plens de l'ajuntament d'Énguera i aglutinà un bon nombre de professionals de la llengua i un formós grapat d'investigadors i de públic en general. El dia 15 fou la inauguració, no solament per part de l'alcalde d'Énguera, el Sr. Santiago Arévalo, sinó també per moltes altres autoritats, tant lingüístiques com polítiques.

Les aportacions presentades foren nombroses i diverses. Esmentarem diversos estudis sobre parles concretes de llocs com Alcuéblas, Requena-Utiel, Soneja, Sogorb-Requena-Múrcia, la Canal de Navarrés i, sobretot, d'Énguera mateix. Els estudis de toponímia tingueren com a referents territorials Sogorb, Bunyol, la Canal de Navarrés i la comarca del municipi d'acollida. El Dr. Vicent Garcia Perales parlà de la «Pervivencia de los particularismos del habla de Énguera a través de los vocabularios de la zona». Una comunicació del Dr. Jordi Colomina sobre el lèxic de la zona es féu amb les dades de «l'Atlas Lingüístic de la Comunitat Valenciana». Es presentaren també treballs d'antroponímia, sobre cognoms i sobre malnoms d'Énguera, i estudis de cultura popular. El Dr. Emili Casanova i Vicent Terol parlaren sobre la gènesi de la parla d'Énguera i la Canal de Navarrés. De la identitat i la llengua en el marc fronterer d'Oriola, se n'ocupà el Dr. Antoni Mas i Miralles.

Però les jornades comptaren amb un ponent de luxe, el Dr. Joseph Gulsoy (Ordu, Turquia, 1925). L'il·lustre canadenc d'origen armeni, entre 1965 i 1973, havia recorregut els pobles de la Canal de Navarrés en companyia de Sanchis Guarnier per fer un estudi de les característiques lingüístiques de la zona, estudi que no va acabar, però que fou la causa de la naixença d'una gran estimació envers aquelles terres i la seva gent. A més d'Énguera, Gulsoy havia visitat les poblacions d'Anna, Navarrés, Bolbait, Bicornp, Xella, Quesa, etc, per tal de recopilar-hi lèxic i refranys. La labor i la bonhomia del Dr. Gulsoy en els nuclis de la comarca, després de tants anys, havia calat molt endins i encara és recordada amb emoció pels veïns. En fórem testimoni en una visita a casa de la germana i la neboda de Salvador Aparicio, un investigador del lèxic del poble d'Anna. No sols el van rebre amb els braços oberts i li feren tota mena d'honors, sinó que també assistiren, juntament amb nombrosos habitants de la rodalia, a l'acte central de les Jornades, que era la proclamació del Dr. Gulsoy de fill adoptiu d'Énguera, nomenament que es va fer la tarda del dissabte, dia 16, a la sala de plens de l'ajuntament de la població, farcida de gom en gom.

L'alcalde Arévalo, entre d'altres elogis dirigits al nou enguerí d'adopció, digué que «el patrimonio más débil que tiene un pueblo es precisamente la forma en que sus hijos se comunican, expresan sus sentimientos, su dolor, su rabia, su amor, su ternura, porque las palabras se las lleva el viento y además vivimos en un mundo cambiante, prácticamente minuto a minuto..., por esto para nosotros es un grandísimo tesoro el poder recuperar y recopilar todo este ingente trabajo que durante años y años con todo el cariño y el amor has hecho... Eres nuestro arqueólogo de las palabras».

El Dr. Gulsoy, abans havia impartit una esplèndida lliçó com a ponent sobre les «Aportaciones lexicográficas del vocabulario de Énguera y la Canal de Navarrés», una recopilació d'abast molt més ampli, de la qual ja té una petita part enllestida. Va referir-se a mots que corresponen en l'ordre alfabètic a la lletra A. Tot un món de catalanismes del valencià impregnen les parles xurres de les poblacions recorregudes de bona hora per l'investigador canadenc. Així, la gent de la comarca diu *abajar* 'bajar', *achocar* 'ajocar-se [les gallines]', *acostar* 'acercar', *aladroc* 'boquerón', *albaet* 'párvulo muerto', *alchés* 'yeso', *alhábega* 'albahaca', *alizón* (val. llicsó), *almánguena* 'almangra', *almerla* 'almendra', *arco de San Martín* 'arco iris', *argullo* 'orgullo' (val. argull), *arizar* 'erizar', etc. Per regla general, totes les entrades es troben ubicades geogràficament i contextualitzades i amb les variants enregistrades. Es tracta d'una obra de grans proporcions, en fase de redacció, però encara amb molta feina per fer. El ponent, summament agraït per la distinció, es va comprometre per seguir-hi treballant a fi d'acabar-la, ara ja des de la seva nova condició d'engue-

rí adoptiu. «Ya soy enguerino», va manifestar, després de rebre els honors pertinents com a nou fill de la població.

Cal recordar que la relació de Gulsoy amb el País Valencià és antiga i arrenca amb la coneixença, el 1954, de Joan Coromines, a Chicago, el qual li proposà fer la tesi doctoral sobre el *Diccionario valenciano-castellano*, obra del xatívi Manuel Joaquim Sanelo (1760-1827). La relació amb el mestre Coromines, el qual evoca sempre des d'una profunda emoció d'alumne immensament agraït, el va portar a convertir-se en un dels principals col·laboradors del *Diccionario etimológico i complementari de la llengua catalana*. Les aportacions de Gulsoy als camps de la lexicografia, la morfologia i la gramàtica històrica són abundoses, cosa que li ha valgut nombrosos premis i reconeixements, no sols de la comunitat científica, sinó també de les institucions polítiques. La investidura, el 1999, de doctor honoris causa per la Universitat de València (dos anys abans ja ho era per la de Barcelona) tingué com a conseqüència la publicació dels *Estudios de filología valenciana* (UV, 2001), una obra magnífica que és una prova fefaent dels fermes lligams que uneixen aquest savi de valors universals a la faixa migjornenca del domini lingüístic.

De les jornades, amb l'acte central de reconeixement a l'emèrit filòleg, volem destacar el clima de simpatia entre tots els assistents i, sobretot, l'esplèndida acollida de l'ajuntament de la població que tingué el mèrit de fer-nos sentir a tots, i de rebot amb el Dr. Gulsoy, una mica enguerins. Tant de bo que no sigui la darrera vegada que visitem aquest lloc tan agradable, agombolats per l'extraordinària cordialitat dels seus habitants. Ell que ho veiéssim! I que hi acompanyem de bell nou el Dr. Gulsoy, qui d'aquell dia endavant és un enguerí més, però no un enguerí qualsevulla, sinó un home extraordinari, sobre el qual conflueixen abundantament bondat, intel·ligència, saviesa i una immensa garbera d'altres virtuts.

Cosme AGUILÓ
Institut d'Estudis Catalans

Trobada «Judeoespanyol i cultura popular» (Universitat de Barcelona, 21 de novembre de 2013). — El 21 de novembre de 2013 se celebrà a la Facultat de Filologia de la Universitat de Barcelona la Trobada «Judeoespanyol i cultura popular», organitzada per José Enrique Gargallo Gil amb la col·laboració de Maria-Reina Bastardas, Joan Fontana i Tous i Antonio Torres Torres. L'acte, patrocinat per la Secció de Filologia Francesa i Romànica, el Departament de Filologia Romànica i el Departament de Filologia Semítica de la UB, s'emmarcà dins dels projectes *ParemioRom (Paremiología romance: refranes meteorológicos y territorio)*, de referència FFI2011-24032, dirigit pel Dr. Gargallo, i *Medicina i màgia en els manuscrits sefardites i els seus paral·lelismes amb els manuscrits mèdics hebraicocatalans medievals*, finançat per la UB. Després de la inauguració, a càrrec del Dr. Javier Velaza (vicedegà de Recerca i Relacions Internacionals de la Facultat de Filologia), del Dr. José Enrique Gargallo i de la Dra. Maria-Reina Bastardas, es presentaren quatre ponències que abordaven el judeoespanyol i la cultura dels seus parlants des d'una enriquidora interdisciplinarietat. En primer lloc, Cristóbal José Álvarez López, del Departament de Llengua Espanyola, Lingüística i Teoria de la Literatura de la Universitat de Sevilla, va parlar de «Refranes meteorológicos y del calendario en judeoespañol», on analitzà, a partir d'un corpus extret de monografies i de materials publicats a la revista *Aki Yerushalayim*, la tradició i els canvis que s'observen en els refranys sefardites sobre el temps. A continuació, Meritxell Blasco, del Departament de Filologia Semítica de la UB, va oferir una ponència sobre «Màgia i superstició en el món sefardita», en la qual va mostrar la barreja d'elements mèdics i de fórmules rituals al llarg de la història dels hereus de Sefarad. Després, Coloma Lleal, del Departament de Filologia Hispànica de la UB, explicà a «De quan els gestos dels jueus guarien els cristians» un seguit de tradicions màgico-religioses que eren habituals entre